

Ese de d'oue ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopéscă.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' acoste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiunilor se se anticipe

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALE.

Nr. 758. scol.
193.

Cerculariu

Catra toti inspectorii de scóle din districtulu Consistoriu-lui aradanu.

Essamenile semestrului de véra din anulu curinte scolasticu, se se tienă si se se finésca pana in capetulu lunei lui iuniu pre la tóte scólele comunelor satesci.

Dupa primirea acestei ordinatiuni, P. T. DTa indata vei defige terminu de essamine pentru fiecare scóla din inspectoratulu incredintiatu conducerii P. T. DTale, incunoscintiandu neamenatu pre comitetele parochiali prin directorii locali.

La terminulu defiptu, presentandu-Te in faci'a locului, dupa introducerea indatinata vei tiené essamenulu in fiecare scóla, despre ce vei luá protocolu dupa formulariulu ce se alatura aci sub A.)

Este fórté de lipsa ca P. T. DTa se Te infacisiezi in persóna la essamine. Daca inse, ceva casu nepreveditu Te-ar impedeá, atunci prin organele submanuate vei impliní neaperatu rubricile din protocolulu amintitu sub A.

Adunandu aceste protocéle de la tóte comunele din inspectoratulu P. T. DTale, vei gatí dintr'ensele unu reportu generalu despre rezultatulu essamenelor acestui semestru din intregulu inspectoratu alu P. T. DTale, dupa formulariulu ce se alatura aci sub B.) care reportu ilu

vei asterne ápoi aici.

Aradu, 31. Maiu 1873. v.

Procopiu Ivacicoviciu m. p.
Episcopulu Aradului.

PARTE NEOFICIALE.

Invetiamentu.

Preotimea si invetiamentulu.

Pentru-ca credinti'a respandita in poporu se fie pastrata in deplin'a ei putere, la tóte popórele si in tóte vremile iniriurirea preotimei asupra invetiamentulu a fostu de lipsa. In specialu inse, intr'anóstra viétia, acést'a lipsa esté indoita: preotimea romana trebe se iniriúesca asupra crescerei si dintr'unu altu punctu de vedere. In deobste trebuinti'a este numai religionaria; la noi ea este totu-odata si nationala.

Pentru-ca se ni se vedésca acestu adeveru, va fi de trebuinti'a, se aruncamu o privire asupra stariloru, in care ne aflamu.

Fiesce-care natiune este o esistencia ideala, unu intregu psihologicu, formatu pe temeiulu comunitatii sufletesci intre ómenii, ce compunu natiunea. Numai avendu in sufletulu loru o parte comuna cu a celoralti ómeni,

ce compunu poporulu romanu si numai pe temeiulu acestei parti comune se sentiescu aplecati romanii singurateci a lucrá impreuna, si numai prin acést'a lucrare impreuna devinu ei unu intregu socialu, avendu de scopu ajungerea la fericirea sufletesca si imbogatirea magazinulu de gandiri a lunei prin rezultatele lucrarii loru.

Déca milióne de romani nu ar fi lucratu vécuri intregi impreuna, pentru ca se desfasuie cuprinsulu loru sufletescu, astadi in orientulu Europei ar lipsí acelu tipu propriu alu gandirii frumóse, pre care lu-cunóscemu sub numirea de „gustu romanu.“ Canteculu traganatu, poesi'a senina, doin'a doiósa, imbracamintea de traditiuni antice, stilulu cladirii romane, sirulu bogatu de proverbii, in care sunt asiediate intieptiile, la care au ajunsu romanii in curgerea vécuriloru, in scurtu — tóte manifestarile sufletesci, ce dau poporulu romanu remarc'a individuala deosebindu-lu de alte popóre, sunt aretarile, prin care esista poporulu romanu. Romanii traiescu muncindu, mancandu si bendu; natiunea romana traiescu prin manifestarile sale sufletesci, ce forméza firea ei individuala. A pastrá acést'a fire individuala si a o desvoltá pana la desvalirea intregulu cuprinsu sufletescu este tielulu primordialu alu lucrarii popóreloru si in specialu a lucrarii romaniloru.

Nesmintitu gandirea comuna intre romani si-are originea in comunitatea de sange, adeca in nascerea din aceia-si trupina; dar numai prin convietuirea seculara si prin desvoltarea impreuna a ómeniloru din acela-si nému a castigatu firea nationala cuprinsulu ei materialu de asta-di. La nascere, sufletulu omului este golu, unu complexu de aplecari firesci si numai prin iniriurirea ómeniloru si a lumii din afara se temple acestu golu. Déca unu romanu din vrist'a sa frageda va fi lipsitu de contractulu cu cei-lalti romani si aruncatu sub iniriurirea altoru popóre, cu tóte, cá 'n venele lui curge totu-acelu sange, cu tóte cá aplecarile lui firesci sunt comune cu ale celora-lalti romani, elu in decursulu desvoltarii sale sufletesci nu va poté se-si castige gandirea specialu romana, ci, abatutu dela directi'a firésca a desvoltarii sale, sufletulu i se va formá in modu nefirescu. Asemenea omu este o jertfa a stariloru, intre care a fostu silitu se se desvolteze: elu nici candu nu va poté se produca ceva mare prin lucrarea sa sufletesca, de óre-ce intocmai precum este peste putintia, ca perulu se rodésca mere, este peste putintia ca omulu se produca ceva intr'o directia care, nu purcede din firea sa individuala... Alexandri numai ca poetu romanu a pututu se fie, ce este; si ca poetu romanu, va fi elu admiratu de tóte popórele.

Reulu, care mai multu bantuiescu viétia nóstra, zace tocmai aici. Romanii culti, numiti „inteligenti“, tocmai acea parte din poporu, care ar avé se fie portatoriulu vietii etice, sunt crescuti in asiediaminte de invetiamentu streine. Din vrist'a frageda, dela 7—8—10 ani copii romani se rapescu din mediloculu familiiloru sale, se lipsescu de iniriurirea binefacatória a gandirii romane si, dusi la scólele

streine, pentru-ca se-si imbogătesca sufletulu prin invetiaturi folositoare, se arunca sub inriurirea unei gandiri streine. Ei nu mai audu doinele, nu mai asculta povesci, nu mai stau la vörba siegace; intra intr'unu mediu nou, cu alte datine, cu altu portu, cu altu gustu, cu alte traditiuni. Astfelu sunt romanii crescuti: ei stau câte 8—10—15 ani sub inriurirea streina, tocmai in vrist'a desvoltarii lor, tocmai cu scopulu de a se desvolta. Nu este dar' minune, deca, castigandu invetiaturile folositoare ei pierdu cea mai scumpa parte din sufletulu lor, adeverat'a comöra fireasca, tipulu romanu alu gandirii lor.

In locu ca modulu lor de vietiuire se fie o forma mai desvoltata a modului de vietiuire poporala, ei, in aretarea lor, ne infatisieza unu streinu traiu, o streina gandire. Imbracamintea lor este nemtiesca, in locu ca ea se fie desvoltata in modu firescu din aceea a parintiloru sei: astfelu locuinti'a, astfelu petrecerile, astfelu gandirea frumoasa, astfelu intrög'a viétia. Aceia, ce ni-au datu invetiaturi, in schimbu, ni-au luat romanitatea sufletului, in lips'a careia remanemu imitatori comuni, fara ori-ce trasuri proprie si originale in viétia nöstra. — Tristu castigu, stricatiösa indreptare, ruinatoria imbogatire a sufletului nostru.

De dieci de ani nu am fostu in stare se producemu unu singuru lucru, care se remana. Ce am facutu adi, vor strica cei de mane; ce vom scrie mane, nu vor ceti cei de poi-mane. Pentru-ca nu am avutu unu singuru omu, care se fi fostu in stare a scöte putere productiva din gandirea poporului intregu, care se fi fostu espresi'a individualitatii romane.

Fiesce-care a vorbitu pentru sine: si numai gandirile plamadite de vécuri si zemislite de generatiuni sunt mari. Nu pentru-aceea este Rousseau mare, pentru-ca a datu lumii invetiaturi mari, ci pentru-ca geniulu seu a scosu aceste invetiaturi din viétia poporului, din care facea parte. Nime, cine este singuru, nu este mare: mare este numai acela, care representa milióné; mare este Alexandri, pentru-ca vorbesce pentru optu milióné de ömeni; pitici suntemu noi, carii vorbimu fie-care pentru sine. Dar' vin'a nu este a nöstra. A fostu mastera vremea, in care ne-am formatu: suntemu cuprinsi de o grea böla sociala, din care numai munc'a premeditata a mai multoru generatiuni va poté se ne lecuésca.

Astadi vremile s'au schimbatu. Intr'asta tiéra, in care ne aflamu, avemu dreptulu frumosu de a dispune insi-ne in privinti'a formarii generatiuniloru viitorie. Crescerea este in manele nöstre. Ni s'a datu dreptulu, dar' ni s'a luat multu din putintia. Se facemu — incätu ni este cu putintia. Pana asta-di generatiunile, ce nu sunt inca crescute, nu sunt inca corupte. Poporulu este inca curatu in gandirea sa.

Se substragemu aceste elemente sanetöse dela inriurirea elementelor stricate, pentru-ca nu si aeést'a parte a poporului se se strice.

Sunt intre „intelligentii“ romani caractere marcante, ömeni, ce avendu o fire mai aspra, au fostu mai pucinu receptivi pentru inriuririle streine. Acesti'a au pastratu celu pucinu o parte din romanitatea sufletului lor. Nici unulu nu este inse, care, trecandu prin scoli, se nu fi perduto o mare parte din puterea sa productiva. Astfelu partea cea cu desevirsire mare sunt ömeni nemtiti, magiari-sati, ori celu pucinu abatuti intr'o directia falsa de puru latinismu; Blasiu, Beiusiu, Naseudu, Bradu si, mai pucinu, Brasiovu. Este periculosu a espune generatiunile viitorie la inriuririle directe a acestoru ömeni: ei pe langa cea mai laudabila bunavointia nu potu decât se strice, abatuendu baietii in directi'a in care au fostu abatuti insi-si.

Acestu elementu nu poté se aiba decâtu inriurire indirecta asupra invetiamentului.

— Inriurire directa asupra invetiamentului trebuiescu se aibe acele elemente, care mai pucinu au rabdatu sub inriurirea straina: adeca invetiatorii si preotii.

Invetiatorii au invetiatu pucinu. Ast'a, atätu pentru noi, câtu si pentru dinsii, nu este o impregiurare ne norocösa. Invetiandu ei pucinu, cu atätu mai pucinu au pututu a se streini. Si in viitoriu déra, mai bine se aiba invetiatorii mai pucina cultura, decâtu mai multa — cascigata dela straini.

Preotii, atatu prin positi'a lor, câtu si in urm'a formarii, prin care au trecut, sunt o clasa de ömeni mai culti. Prin ast'a preotii devinu mai pucinu romani in gandirea lor. Multi dintre preoti au facutu prin totu-acelu procesu stricatiösu, prin care au trecut si ceilalti „intelligenti“, standu câte 8—10 ani sub inriurirea strainilor.

In teologia tenerii invétia pucinu; dar' totu-aceea, ce ei invetia, este parte crestinescu, parte romanescu. Este o poleitura, prin care se sterge o mare parte din spoiél'a straina, castigata in gimnasiu. Preotii si-incheia crescerea romanisandu-se: ei sunt romani slabi, dar' totu-si mai buni decâtu academistii straini.

Dupa-ce tenerii au absolvatu studiile teologice, ei mergu la parochii si petrecu tota viétia in contactu strinsu cu poporulu „de rondu“, inse necuprinsu de böla, in care se afla „intelligentii“. Invetiandu preotulu castiga insu-si — o mare parte din perduto sa comöra sufletésca. Si multi, la dilele betranetieloru sunt *romani verdi*. Pre acesti'a „intelligentii“ ii numescu „mocani“.

In preoti este cultura romana: singuru ei au fostu in stare se produca si intr'asta vreme atätu de ticalösa, lucrari, ce voru remané, precum sunt acelea ale Prea Santiei Sale Parintelui Metropolitu Andreiu si „Vechi'a Metropolia“.

In zedaru voiesce „intelligenti'a“ se ne latiniseze: noi remanemu crestini si romani!

Ca incheiare inca unu cuventu.

Déca voimu se remanemu crestini si romani, se indreptamu asiediamintele pentru formarea preotiloru si a invetiatoriloru, substragandu-i si dela inriuririle streine.

Si pone atunci inse, pana candu nu vom avé ömeni formati, se lasamu copii sub ingrigirea pastöriloru sei sufletesci!

Ioanu Slavletu.

Resunetu

La articolulu Domnului Theologu absolutu de langa promontoriulu Siriei (Világosiului) din 19/31. Martiu 1873. publicatu prin Föi'a oficiösa bisericesca „Lumina“ Nr. 19.

Intielepte Domnule!

De vei fi multiamitu cu acést'a titula; cá-ci On. Preon. spect: scl. nu-Ti potu dá pana a nu fi in ceva diregatoria.

Ca se nu-ti remanu datoriu, mi Vei ertá deca in decursulu acestei scripte ti voiu vorbi in stilulu indatinatu mai poporalu.

Pe cumu vedu Domni'a Ta ai concursu la alegerea de parochi in Ternova, unde ai observatu feliuritele abusuri, corruptiuni, scl. — e bine; descrii totu cursulu alegerei accentuandu cuvenit'a procedura la alegere de parochu si protopresviteru; dai informatiuni de leacuri vindecatorie de acele abusuri, facendu atentu si tocmai pe sinodulu eparchialu la esecutarea mesureru delaturatorie a acelora.

Celea premerse inse pe mine nu me regulédia; mi fala totusi, cá la alegerea aceia s'au prezentatu Juristu, Filosofi, si tineri eminenti, acést'a e bine; ér' in câtu dintre acestia a reusatu alti doi döra mai ne calificati, si cu purtare vacilanta, cumu dici, de felu nu urméza ca teneri bine pregatiti se nu mai cerceteze teologi'a, nici se se rezolveze la statulu preotiescu.

Aci mai multu se vede că DTa invidiedi fericirea altuia, dar' inca a preotiloru! deca unu preotu, fie acela si fora cu-
 alicatiunea receruta, e cu scopu a se ingrigi de sine; dora
 voesci ca acela se dea in laturi pentru ca se-ti faca DTale
 locu; ci ca nu ai fostu acolo alesu, — te-ai maniatu? — dar'
 pe cine? par' ca pe preotii cei ne cualificati cu atata teoria
 ca DTa? destulu de reu; se pote ca DTa ca bine cualificatu,
 pe terenulu bisericescu mai multu ai face, decatu acestia si
 cei batrini; dar' inse numai la parere; ei Domnule! esci in-
 vetiatu, si totu ti-a mai remasu; DTa indata ce ai absolvatu
 cleric'a, ai socotitu ca poporulu unde vei voi te va alege, si
 ca pe preotii batrini ii vei mena la padure; en cauta numai
 bine in oglind'a inprejurariloru DTale, si vei iscusu, ca preotii
 batrini inca si adi au contu la poporu, pentru-ce? — pentru
 ca recunoste acel'a ca numai si numai preotii batrini, asia ne
 cualificati cumu au fostu, fusera capaci in trecutele 18. vecuri
 contra tuturoru precuritatiloru si aventureloru straine prin care
 era adusa in clatinare biserica si religiunea, dicu, fusera ca-
 paci a aperi autonomi'a biserice, si religiunea, nostra orto-
 doxa romama; ba a luptatu multu intru conservarea asidia-
 minteloru dela Cristosu si santii apostoli mostenite, si sus-
 tienerea bunelor naravuri crestinesci; carora Dvost'ra cei
 cualificati ati ave inca a le multiamu candu intrati la gustarea
 fructelor pastrate de ei cu multe sudori.

Inse ca DTa — pote ca si in timpurile de adi — ai observatu
 la preotii nostri una patima seu alta; inca de aci nu face
 consecintia la toti; au nu patim'a Te a condusu chiaru si pe
 DTa de te spulberi, in publicu? Patimele in zedaru voiesci a
 nu le vede, ele sunt innascute dela coliba pana la palatu, le
 au si teologii teneri ca cei betrani; inse trebue Domnulu
 meu se scii deschilini modulu si mesur'a prin care patimele
 se manifesteaza, fie afara la parochia seu intre paretii semi-
 narielor, totu una.

Crutia dar preotii betrani; DTa de atari nu esci jude-
 catoriu „cine esci tu ceta ce judeci pe sluga straina“ la
 acelea nu-ti poti lua refugiu fericiei. Ba te pogori tocmai
 si pana la insirarea parochiiloru, cum Pecica, Tornea, Cier-
 meulu, Varaseni, si acum Ternova, unde dici, ca cu oca-
 siunea alegeriloru de parochi, desi unele fora corruptiuni, ci din
 altu respectu totu acelu resultatu a avutu ca Ternova. hm:

Vedi Domnule, cu acest'a ti-ai atitiatu paie pe capu,
 prin acest'a dovedesci, ca cu ne reusarea Dtale acolo te-ai
 maniatu si pre noi, inca aceea debue se mai inveti a sci, ca
 „multe ciore uliu doboro“ apoi deca ai voitu a fesci in publicu
 pre preotii alesi in Ternova: ce ai avutu a-ti tinde man'a
 pana a me sgaria si pe mine? care nici te cunoscute ce fajta
 de omu esci; dora ai recuratu si la alegerea din Ciermeiu;
 sum curiosu a ti sci numele; altucumu nici e bravura aceea,
 candu cineva scriptele nu si le autentica cu propriulu seu
 nume; unulu ca acel'a pusca de dupa copaciu, seu i e rusine
 de numele seu fatia cu scriptele sale, dela unu erudit se
 spera mai multu decatu acest'a.

Domnule! pentru ca nu te-ai resbunatu fatia de acei
 preoti, spulberi ca siercanulu norii cei grei amerintiatori de
 viscole si furtuni de grindina; resbuni asupra nostra; vedi
 cu acest'a inthipuesci pe Irodu judeianulu; carele ne sciindu
 a ucide pe Cristosu singuru, dumica 14. mii pruncuti fora
 prihana; la ce poti incheia, ca omulu carele incerca deodata
 a face tote, in fine se afla totu la nimicu; de aceea inveti-
 atulu rumega mai inteiu vorb'a apoi o graiesce; eta dar' testulu S,
 scripturi „cu ce mesura vei mesura cu aceea ti se va mesura,
 mesur'a buna indesata versendu-se pe de laturi“ „nu judecati
 ca se nu fiti judecati.“ Amu auditu dela invetiati nostri
 renumiti, ca clasele nimicu nu ajungu, fora destula pracs
 si experientie; deci si DTa multu te vedi a fi invetiatu si totusi
 ti-a mai remasu; invetia dara una si de aci, ca din furi'a ce
 ai contra unui'a se nu fulgeri si asup'a altor'a; ca ivindu-se
 adi unulu dintrunu unghiu, altulu mane dintraltulu, te voru
 lua la forfeci, ne sciindu DTa unde-ti afla adapostu; au
 nu scii ca mai bine e a da de catu a lua? deci, numai incu-
 met'a a lua dela noi aceea ce nu ni poti da — respectulu; ace-
 stea sunt ce cu respectarea persoanei ti-au datu din

Ciermeiu, la 22. Maiu.
 8. Iuniu. 1873.

Isala Goldislu,
 preotu.

Onorate Domnule Redactoru!

La corespondinti'a ce aparu in foi'a „Lumin'a“ dela „unu
 teologu absolutu“ vinu a-mi face observarile mele in urmatoarele:

In punctulu alu 2-le acuatoriuu meu dice, ca nu a avutu
 scopu d'a vatama pre cineva, si ca a voitu se sustiena vedi'a
 institutiuniloru nostre bisericesci; d'apoi cetesca Dsa acus'a prima,
 in carea fara de a rumega bine cele afirmate cu atata resolutiune
 in publicitate, fara privire la adeveru a taiatu in viitorulu meu.
 Me miru, cum Dsa si dupa ce i-am spus, ca nu-si vede birn'a
 in ochiu, dice ca a voitu a repara, respective a pune stavila
 daunelor ce se ivescu pe calele nostre constitutionale. Cerce
 protocolulu dela investigatiunea din urma, si se va convinge, ca
 a promis judelul din Ternov'a 20 fl. Prin acest'a a voitu se
 sustiena vigorea constitutiunei? Dice apoi, ca n'am negatu corrup-
 tiunea. Nu, si erasi nu! a fostu corruptiune. Celu ce a coruptu,
 a si cadiutu.*) Martore mi este: comitetulu parochialu, si Rv. d.
 Beldea.

In punctulu alu 3-lea dice, ca a vedutu cu ochii corum-
 pendu io pre poporu. Se pote! Inse nu cu ochii mintei; caci
 acei'a i-a lasatu in cancelaria. Seraca lume, natiune si biserica
 romana, pre cari v'au protegiatu stramosii, la ce a-ti ajunsu! ca
 fii vostri se ve jefuiesca! Pote, ca acest'a e semnu venirei
 Domnului, pote ca amu ajunsu la celea din poveste, ca grajdulu
 are se umble dupa bou, si nu din contra. Adi pote ca nedrepta-
 tea este adeverulu. Acest'a este capatulu lumei, caci asia a disu
 Chr. invetiaceiloru soi ca „se voru scula proroci mintiunosii si vor
 insiela pre multi, si atunci va fi sfirsitu.“ Totu in punctulu ace-
 st'a e vorba despre alegerea prima, cu care ocaziune s'a alesu
 preotulu G. Ratiu. Despre acest'a nici amu fi interesati; dar'
 totusi — dice Dsa, ca cercandu pre primariulu comunalu, a
 auditu ca este la birtu si asculta cuventarile mele spirituose.

Ore on. publicu a mai auditu despre cutare, se fie predicatu
 in birtu, seu pote ca tipografia a smintitu,**) si acuatoriuu a
 disu, ca am predicatu in biserica; acest'a este mai posibilu. Apoi
 deca DTa dle acuatoriuu vei potea documenta acest'a afirmatiune:
 singuru mi croiescu pedeps'a de a fi eschisu (lasati onorea ace-
 st'a Consistoriului. Red.) pentru totudeuna din numerulu clerului.

In punctulu alu 4-le scrietoriulu se sileste a respinge celea
 afirmate de mine, dicendu ca umblu dupa celea spirituose.

Aci mai antaiu observu aceea, ca eu rachi nu amu gustatu
 in vietia, dupa cum sciu toti cunoscutii mei, cu carii am avutu
 ocaziuni de a petrece in societati; nu-lu pricepu acestu punctu
 mai departe, pentru ca face pomenire aici despre ceva protestu
 subscrisu de 50 de omeni. Eu sciu despre 2. proteste, cari se
 afla la v. consistoriu, unulu contra alegerei, in care sunt insem-
 nati vr'o 30. si cati-va din poporu. La acest'a nu s'a subscrisu
 nici insusi maistrulu seu, nu s'a insemnatu dupa datina naintea
 numeloru semnu crucei, si ce e mai multu, dintre cei subscrisi
 nici sciu unii despre elu prin urmare este invalidu. Alu doilea
 protestu este datu contra protestulu primu, in care se cere in-
 tarirea celor alesi, si s'a subscrisu de vreo 20 membri ai comi-
 tetulu, si peste o sutu din membrii sinodulu. In catu este pen-
 tru mine, acest'a s'ar fi subscrisu de mai multi; dar este super-
 fluu, de-ora-ce am fostu alesu prin aclamatiune, prin care fapta
 s'a subscrisu totu poporulu, dovedindu ca toti m'au voitu. Pote
 da deslucire Rvss. d. N. Beldea carele, dupa ce mai anteu s'a
 alesu pe un'a parochia G. Stoi'a, a fostu recercatu din partea
 poporulu, ca se iesa afara se vedea poporulu, ca nu mai voiesce
 votizare. Esindu apoi afara a intrebatu de poporu, ca vre voti-
 zare? la ce a primitu respunsulu ca „nu.“ A intrebatu apoi ca
 pre cine voiesce? la care intrebare a sunatu o voce comuna:
 „pre Ioanu Popoviciu.“ A mai pusu dlu presiedinte intrebare,
 ca sunt 10. insi, cari ceru votizare? la care nu s'a insinuat nici
 unulu. Prin urmare am fostu dechiaratu de alesu prin aclamatiune.

Aflu cu scopu a notifica la punctulu acest'a spre orientare si
 aceea, ca delocu dupa ce s'a inceputu alegerea inca pe parochi'a
 prima, a insinuat unu protestu Tom'a Dancea, fiindu informatu
 de cumnatulu seu respective elu a pregatitu protestulu de a casa
 cu scopu, ca de va vede ca nu suna actiile bine, se protesteze,
 cugetandu, ca asia se pote fericu omulu. Nemidlocitu dupa aceea
 fara se astepte finea celu pucinu la acea alegere, si-a luat catra-
 fusele; apoi a mersu si acuatoriuu meu de o data, si ajungendu
 a casa, in furi'a prima a fabricatu articolulu din nr. 19. alu
 „Luminei.“ De aci inca se vede, ca acuatoriuu meu, nefindu
 de facia macaru la alegerea prima, vorbesce numai dupa afirma-
 tiuni gole.

*) Consistoriulu a nemicitu deja alegerea si a decretadu alegere noua
 pe langa conditiune de 8. clase gimnasiale. Red.

**) Ba, de felu nu. Culegatoriulu.

În punctul alu 5-le se escusa contra caltiuniloru. Eu am disu, că e asia vorba în Ternov'a, si acést'a 'si pôte documentá singuru numai sè se presentedie o data acolo pentru întrebare. Dar ce se atinge de aceea, candu dice, că elu va documentá contra marturisirei mele, este o simpla parere individuale a DSale pôte pe arthia! si pôte că i va si crede cineva; inse fia DSa convinsu, că numai enuntiatulu Ven. Consistoriu mai lipsesce *) si apoi ne vomu lasá noi de arthia, căci cocosiulu va cantá a trei'a óra, si atunci se va desamagi. Vedi, vedi pacatosule! mi scoti ochi in punctulu precedente, cu obligatiunea?! Ai dreptu, că eu am voitu se întorcu la credintia pre celu pecatosu; de óra ce acela facea agitatiuni între poporulu celu atâtu de mangaietu în cunoscenti'a sufletului seu, — pana candu DTa ai voitu a seduce pre capulu poporului, pre judele comunalu; de nu credi placa cere-lu la juramentu, că acela e gata în totu momentulu a jurá pentru apararea dreptului, ce DTa voiesci a-lu calcá sub picioare. Vedi dle! clientulu meu, nici are dreptulu se iee parte în sinodulu parochialu, ca membru activu dupa §. 6. alu statutului organicu.

La punctulu alu 6-le cu referintia la cantarea lui Tom'a Dancea, numai atâtă observu: că d. profesor de rituale — ce e dreptu se nu negamu — a fostu cu privire la purtarea lui, si numai din acelu punctu de vedere l'a îmbracatu în porfir'a eminenției (óre? Red.) Altcum eu pre DSa fôrte lu compatimescu, si me dóre anim'a a si spune, că DSa mi-a fostu amicu fidelu; inse ar fi o nebunia dela mine, déca cu dreptulu în mana m'asi lasá calcatu. Déca d. acuatoriu nu va fi indestulitu cu afirmatiunea mea, placa iee-lu la riguros, si se va convinge; martori mi sunt colegii, cu cari am fostu în clerica. Dice apoi, că am calcule vacilante. Asertiunea acést'a inca e nedrépta, pentru că în testimoniulu meu clericalu sunt mai multi calculi laudabili, ér' de conduita vacilanta nici vórba; ma, dupa rigurosulu meu dela consistoriulu oradanu sum recomendatu pentru un'a din parochie celea bune, ca si T. Dancea.

Déca ar fi DSa inse omu cu barbatia si garantia despre celea afirmate de DSa celu pucinu atâtă bunatate ar fi facutu onoratului publicu în câtu si-ar fi pusu numele cinstitu afara în corespondintia. Acést'a o asteptamu dela DSa, ca dela celce voiesce a aretá radiele luminei. Deci sè se fie aretatu mai anteiu singuru, că este lumina. Inse dupa cumu se vede DSa voiesce se vinda óue clocite sub numire de próspete. — Cu referintia la afirmatiunea, că eu asi fi studiatu teologi'a 4. ani, — mi ieu refugiu la Pré onor. Corpu profesoralu, care ti pôte aratá atestatu produsu de mine la ocaziunea înscrierii mele în curs. alu II. Din acel'a se vede că dupa ce la nulu 1869. am gatatu cursulu I. fuseiu silitu, din caus'a neajunsurilor materiale a pausá; sub care restimpu apoi m'am aplicatu de invetiatoriu în Siumuljiu (Com. Bihor.) pentru de a-mi asigurá subsistintia pentru anulu scolasticu viitoriu (1871.) în curs. alu II-le. Absolvindu si cursulu alu II-le am devenitu în stare si mai deplorabila. Astfelu am fostu silitu a me ajutara intru studierea anului ultimu prin casetoria. Spune-mi dara acuma dle acusante, în câti ani am absolvitu cursurile clericale?

Din punctulu alu 7-le în acusá din nrulu 19. face DSa pretensiuni si contra Consistoriului, pentru-că nu l'a intaritu pre Dancea pe un'a din parochie Ternovei, si acuma dice că scie Consistoriulu ce face. Eu bine sciamu acést'a si mai nainte; inse n'ar trebui sè se întórca dlu acuatoriu pe tóte dungile, ca pescelo pe focu, séu ca brósca în furnicariu. Mai bine se fi statu locului ca si si io.

Despre punctulu ultimu alu corespondentiei DSale, prin care se aretá atâtă de infalibilu, în câtu nu crede, că singuru am compusu gratulati'a din nr. 21. me provocu la DD. Ioanu Popoviciu, preotu; Ioanu Santo, notariu, G. Bocu docinte si la Lazaru Stancu adj. notariulu (toti nadasieni), ca acestia se deo marturisire, că ore 'eu am compusu-o séu ba?

Dar se facemu si Epilogulu. DSa dice la fine că sum ne-trebitu în biserica. Eu din biserica nici candu nu iesu (se nu auda cumva Berzavenii. Red.) si nu pentru de a-mi insusi o putere de a Apostoliloru, de câtu ca se nu retacescu, va se dica umblandu (dis'a fiertatului cucernicu monachu Tabacovicu) „cu politic'a se nu me abatu dela tipic'a.“ Au nu scie acuatoriulu, că Pavelu Apost. lui Chr., la începutu a fostu fariseulu celu mai zelosu si inimicu neimpecatu alu crestinetatii, pana candu în urma a devenitu vasu alesu Domnului. Apoi io togma de a-si fi si fostu vacilante pe timpulu studierii mele. Au nu sunt tóte cu putintia la Damnedieu? Judece lumea.***) Ioanu Popoviciu, m. p. teologu absolutu.

*) Consistoriulu si-a facutu tréb'a. Red.

**) Am publicatu acést'a polemia neplacuta din cauza că începutulu promergeri timpului în care s'a intemplat schimbaru în redactiune; avu inse ea în sine si ceva bunu, căci a datu comisiunei investigatióie firulu conducatoriulu la constatarea abuzurilor, pentru care consistoriulu fu necesitatu a nimici alegerea. Red.

Multumita publica.

Tenerimea clericale gr. or. romana dela institutulu de aici esprima fiése'a sa multumita *Esclentiei Sale, bunului Archi-Episcopu si Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a* pentru ingrigirea parintésca, prin care a dispusu ca „*Studiulu pastoralu*“ si „*Compendiulu de Dreptulu Canonicu*“ se i se dee pe langa pretiuri scadiute.

Aradu, 13. Iuniu st. n. 1873.

Tenerimea clericale gr. or. romana
din Aradu.

DURERE

(DEDICATA TATALUI SI FRATELUI MEU.)

Neuitatulu meu parinte,
Si tu frate multu iubitu,
L'ale vóstre reci morminte
Viu cu sufletu-mi cernitu:

Voi v'ati dusu spre vecinicia
Catra-alu fericirei sboru
S'ati lasatu în vaduvia
Doue inimi ce v'adoru!

Mam'a mea amaru suspina,
Dup'alu vostru doru nestinsu,
S'inima'i de jéle plina
Chiamá dorniculu seu visu.

Ea spéra c'a ei durere
Prin mine se v'alina:
Vai! dar s'asta mangae
Adi sburá de langa ea

Căci destinulu pentru mine
Nimicu nu'mi a conservatu
De câtu lacrami si suspine,
De câtu doru, neprecurmatu.

Amandóue, dar, cu jéle
Diua, nóptea ve chemamu;
Dar p'a vietiei nóstre cale
În zadarú v'e cautamu.

Chr. A.

VARIETATI.

= În 30. si 31. Maiu st. v. 1873. se tienura aici esamene de calificatiune cu mai multi DD. invetiatori dela scólele popórale, dintre cari Bosiocu Miu din Ghirocu, Nicolau Cristea din Siri'a, Veniaminu Martini din Alliosiu si Florianu Cióra din Curticiu, au reportatu calculi laudabili si suntu calificati pentru scólele de frunte; éra Simeonu Moldovanu din Chisioda, Petru Moldovanu din Pustinisiu, Panaiotu Boarescu din Igrisiu, Stefanu Carabasiu din Tiela, Moletiu Oprean din Cernecihazu, Georgiu Serbu din Toraculu micu, Vincentiu Surdu din St. Mihaiulu rom. Ilie Amandiu din Bucuvetiu, Demetriu Rafila din Paulisiu, Lazaru Trailescu din Toraculu micu, Georgia Rosia din Toraculu mare, Georgiu Bocu din Nadasiu, Nicolau Popoviciu preparandu din Banatu-Comlosiu, Ioanu Milosiu din Hodoniu, Ioan Givulescu din Tocu, Vasiliu Giulescu din Ilteu, Toma Munteanu din Alliosu, Ioanu Petruc'a din Siusianovetiu si Nicolau Popescu fostu invetiatoriu în Simandu, sunt calificati parte pentru statii bune, parte pentru medilocie, — doi inse s'au relegatu pre alta ocaziune.

Se afla la redactiunea fôiei nóstre spre vendiare statutulu organicu cu 25 cr. si protocoalele sinodului eparchialu din anulu curinte cu 30 cr.